

Innst. S. nr. 14

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

St.meld. nr. 17 (2005-2006)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om 2008 som markeringsår for kulturelt mangfold

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Internasjonalt sideblikk

Internasjonalt blir kulturelt mangfold i økende grad framhevet som et positivt aspekt i samfunnsutviklingen. Meldingen viser bl.a. til det arbeid som pågår når det gjelder kulturelt mangfold i FN, EU, Europarådet, Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd.

Meldingen viser også til St.prp. nr. 73 (2005-2006) om samtykke til ratifikasjon av UNESCOs konvensjon av 20. oktober 2005 om å verne og fremme et mangfold av kulturuttrykk, og til St.prp. nr. 76 (2005-2006) om samtykke til ratifikasjon av UNESCOs konvensjon av 17. oktober 2003 om vern av den immaterielle kulturarven.

Under henvisning til konvensjonen om mangfold fremgår det av meldingen at konvensjonen på mange måter er en stadfesting av viktige premisser for norsk kulturpolitikk gjennom en årrekke. Kulturpolitikken i Norge og flere andre land er basert på erkjennelsen av at markedskrefter og konkurranse er et utilstrekkelig grunnlag for å sikre et mangfoldig og kvalitativt godt kulturliv i en verden med økende globalisering. Det kreves en aktiv kulturpolitikk som legger til rette for et variert og nyskapende kulturliv. Dette er nødvendig for å kunne sikre et mangfold av kulturuttrykk og dermed gi reelle valgmuligheter. Konvensjonen legitimerer den rolle en målrettet kulturpolitikk kan spille for å sikre kulturelt mangfold, både nasjonalt og internasjonalt. Konvensjonsteksten vil fungere som et generelt referansedokument for framtidig lovgiving og politikkutforming innenfor kultur- og mediefeltet.

Når det gjelder EU, viser meldingen til at neste rammeprogram for kultur, Kultur 2007, forventes vedtatt av

EU's organer i løpet av våren/sommeren 2006, og det forventes at programmet vil vektlegge de flerkulturelle aspektene. Videre har EU-kommisjonen foreslått at 2008 skal bli det europeiske året for interkulturell dialog. Tiltaket er åpent for EØS/EFTA-landene, og det tas sikte på å foreslå norsk deltakelse i aktivitetene i dette året, og det vil være naturlig å få til synergieffekter med det foreslåtte markeringsåret for kulturelt mangfold.

Stavanger og Sandnes kommuner og Rogaland fylkeskommune er av EU utpekt som europeisk kulturhovedstad i 2008 sammen med Liverpool.

I 2006 har Norge igjen formannskapet i Nordisk Ministerråd. Norge har tatt initiativ til en nordisk konferanse om det flerkulturelle samfunnet. Denne vil bli avholdt tidlig i 2007.

1.2 Det flerkulturelle perspektivet i norsk kulturpolitikk

Gjennom flere år har det blitt gjennomført ulike former for tiltak for å få til en bedre involvering av ulike krefter og aktører. Så langt har imidlertid tiltakene stått litt på siden av den øvrige kulturpolitikken. Det har manglet en helhetlig tilnærming og en sterkere grad av integrering av det flerkulturelle perspektivet i den ordinære kulturpolitikken. Det forhindrer ikke at en rekke tiltak har gitt nyttige erfaringer som skal benyttes i utformingen av en kulturpolitikk der det flerkulturelle aspektet får en tydeligere profil.

Meldingen viser bl.a. til det arbeid som utføres av Norsk kulturråd, ABM-utvikling og Fondet for lyd og bilde.

1.3 Kulturpolitiske utfordringer

Med et klart samfunns mål om å stimulere til kunnskap om og respekt for kulturelt mangfold, kan noen av de kulturpolitiske utfordringene uttrykkes på følgende måte:

- Hvordan kan et majoritetssamfunn legge til rette for at grupper og enkeltindivider fra minoriteter kan delta i og videreutvikle egne kulturaktiviteter?

- Hvilke virkemidler er hensiktsmessige i hvilke sammenhenger: kvotering, spesielle programmer, og/eller integrering i majoritetssamfunnets etablerte ordninger og institusjoner?
- Hvordan utvikle gjensidig kunnskap om og forståelse for forskjellighet på en måte som skaper aksept av og respekt for ulikheter i kulturuttrykk?
- Hvordan kan det etablerte kulturlivet i økende grad reflektere det flerkulturelle samfunnet?
- Hvordan legge til rette for nyskaping basert på det kulturelle mangfoldet?

Spørsmålsrekka kan utvides, og svarene er foreløpig få.

Utfordringene kan konkretiseres ytterligere på noen sentrale områder i kulturpolitikken.

Barn og unge

Vi står overfor store utfordringer i forhold til barn og unge med minoritetsbakgrunn. Barn og ungdom som gruppe er langt mer heterogen enn befolkningen som helhet, særlig i bysamfunn. I Oslo har nærmere 40 pst. av elevene i grunnskolen minoritetsbakgrunn. I enkelte bydeler er dette tallet langt høyere. Dette reflekteres i liten grad i kulturfeltet.

Arkiv, bibliotek og museum

Innenfor arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet er det behov for å styrke dokumentasjon og formidling av minoritetskulturer og sikre at institusjonene blir steder der minoriteter selv kan forme og oppleve kulturelle trekk som vedrører egen identitet. Like viktig er det at majoriteten får innsikt i minoritetenes kulturer og at kulturelle endringer i det norske samfunnet blir belyst. Samtidig vil det også være aktuelt å drive målrettet informasjon om disse endringene.

Språk

I samarbeid med Kunnskapsdepartementet har Kultur- og kirke departementet satt i gang arbeidet med en stortingsmelding om språk. En helhetlig språkpolitikk for vår tid må ta hensyn til den totale språksituasjonen i landet.

Kunstheltet

Det har vist seg å være en utfordrende og tidkrevende prosess å oppnå reell likestilling og inkludering i kunstheltet. En viktig barriere er ulike forståelser av profesjonalitet. For å komme nærmere målet om et inkluderende kunsthelt, er det behov for parallell satsing på å bygge opp profesjonalitet og kvalitet i minoritetsmiljøene selv og å skape gjensidig fruktbare møter på etablerte og nye arenaer.

Kunstnerpolitikken er viktig i denne sammenhengen. Kultur- og kirke departementet vil få gjennomført en bredt anlagt undersøkelse av kunstneres arbeids- og inntektsforhold. Undersøkelsen vil være en del av grunnlagsmaterialet for departementets arbeid med en stortingsmelding om kunstnerpolitikken. I utkastet til mandat er det lagt opp til at undersøkelsen også fremkaffer data om kunstneres språk-/minoritetsbakgrunn.

Det er avgjørende at de etablerte institusjonene rekrutterer kunstnere med minoritetsbakgrunn og blir tilgjengelige for nye publikumsgrupper.

1.4 Hvorfor et markeringsår for kulturelt mangfold?

Etter Regjeringens syn er kulturfeltet et av de viktigste områdene som påvirker betingelsene for fullverdig og kvalifisert deltagelse i et flerkulturelt samfunn. En forutsetning for at kulturfeltet skal spille en slik integrerende rolle, er imidlertid at kulturlivet selv er reelt åpent og relevant for en stadig mer sammensatt befolkning.

Målet bør være å utvikle et reelt flerkulturelt samfunn hvor kulturuttrykk møtes og utvikles, og nye kulturuttrykk skapes. Kulturpolitikken må legge bak seg en begrunnelse som ensidig vil fremme en nasjonal enhetskultur. Det vil virke både begrensende og ekskluderende. Formålet skal være å legge til rette for at kulturlivet kan utvikle seg med utgangspunkt i det mangfoldet som preger dagens kultursituasjon.

Regjeringen vil sørge for at det blir et samsvar mellom retorikk og politisk handling og sikre at nødvendige strategier og tiltak for å fremme kulturelt mangfold faktisk blir gjennomført. Som et ledd i slik strategiutforming vil departementet derfor bruke 2008 som et år der kulturelt mangfold blir framhevet.

Målet med markeringsåret er at aktiviteter og prosesser gjennom det året skal bidra til å øke innbyggernes muligheter til å delta i og oppleve det mangfold av kulturuttrykk som dagens norske samfunn faktisk kan frambringe. Videre skal året brukes til å utvikle arenaer og tiltak som stimulerer kulturaktørene med bakgrunn henholdsvis i majoritets- og minoritetskulturer til å utvikle samhandlings- og samarbeidsmønstre. Institusjoner og organisasjoner som mottar offentlig støtte til kulturaktiviteter, skal i større grad enn i dag avspeile det kulturelle mangfoldet som finnes i dagens Norge. Et mer langsiktig mål er å øke innbyggernes kunnskap om og respekt for kulturelt mangfold som en nødvendig og positiv dimensjon ved det norske samfunnet. Slik sett skal 2008 markere starten på en utvikling der stimulering av kulturelt mangfold blir et markant og gjennomgående trekk ved norsk kulturpolitikk.

Arbeidet med å fremme kulturelt mangfold skal alltid være forankret i et klart og ufravikelig krav: Ingen skal kunne henvise til respekt for kulturelt mangfold for å rettfærdiggjøre brudd på menneskerettighetene eller de grunnleggende frihetene som er nedfelt i Verdenserklæringen om menneskerettighetene og i folkeretten.

1.5 Organisering

For å få til 2008 som et kultur mangfoldår med omfattende aktivitet og faglig substans, er det viktig fra første stund å involvere alle relevante aktører for å utvikle og planlegge mål, strategi og konkrete tiltak. Utfordringene og dilemmaene ligger på flere områder, delvis i grenselandet mellom kultur-, integrerings- og utdanningspolitikk. Det skal etableres en prosjektgruppe som skal samordne planleggingsarbeidet for et

kultur mangfold år i 2008. I sitt arbeid skal prosjektgruppen involvere relevante institusjoner og organisasjoner som representerer minoritetskulturer og etablerte kulturinstitusjoner og -organisasjoner, samt utdanningsinstitusjoner fra det som kan kalles "majoritets-Norge".

Det skal utarbeides mål, strategier og konkrete programtiltak for å markere 2008 som et år for kulturelt mangfold. Det skal bl.a. legges vekt på:

- å stimulere nye og eksisterende miljøer som arbeider målrettet med å fremme kulturelt mangfold som en realitet i dagens Norge,
- å styrke etablerte kulturinstitusjoners kontakt, kommunikasjon og samhandling med utøver- og publikumsgrupper med minoritetsbakgrunn,
- å utvikle det flerkulturelle perspektivet innenfor etablerte tiltaks- og tilskottsordninger innenfor kulturfeltet,
- å etablere arenaer der de ulike aktørene kan drøfte og utfordre hverandre når det gjelder sentrale begreper i kunst- og kulturlivet som "ytringsfrihet", "kunstnerisk frihet", "forståelse og respekt for det som er annerledes", "kvalitet", "profesjonalitet", m.m.,
- å se den nasjonale markeringen av kulturelt mangfold i sammenheng med Norges utenrikskulturelle aktiviteter.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Knut Gravråk, Britt Hildeng, Synnøve Brenden Klemetrud og Tove Karoline Knutsen, fra Høyre, Olemic Thømmessen, fra Sosialistisk Venstreparti, May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, lederen May-Helen Molvær Grimstad, fra Senterpartiet, Erling Sande, og fra Venstre, Trine Skei Grande, støtter Regjeringens utnevning av 2008 som markeringsår for kulturelt mangfold, og sier seg enig i de overordnede perspektiver som blir skissert for dette arbeidet i St. meld. nr. 17 (2005-2006). Regjeringens fokus på det flerkulturelle feltet samsvarer med internasjonale tiltak på kulturområdet. UNESCO-rapporten "Our Creative Diversity" som i 1995 ble lagt fram av en kommisjon ledet av tidligere generalsekretær i FN, Javier Pérez de Cuéllar, er senere blitt fulgt opp av UNESCOs universelle erklæring om kulturelt mangfold fra 2001. I tillegg til FN har også EU-kommisjonen, Europarådet, Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd på ulikt vis satt mangfoldspolitikken på dagsordenen. EU-kommisjonen har foreslått at 2008 skal bli det europeiske året for interkulturell dialog.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, slutter seg til de ulike internasjonale rapportene om interkulturell dialog. At Regjeringen foreslår et markeringsår i 2008 for kulturelt mangfold, fin-

ner disse medlemmer ikke å kunne støtte. Disse medlemmer viser til at det er et bredt og spennende mangfold i Norge, og at stadig flere får et publikum til å betale for eller statlige midler til å formidle sin kultur.

Disse medlemmer er helt enige i at den kulturelle dimensjonen har betydning i en globalisert verden, og at mangfoldet er en berikelse for så vel mottager som utøver av de ulike kulturuttrykk.

Disse medlemmer viser til de to hovedlinjene for markeringsåret 2008 for kulturelt mangfold, nemlig å slippe til andre stemmer og gi rom for andre menneskers kultur. Dette er disse medlemmer helt enige i, men kan ikke se nødvendigheten av å ha et markeringsår av den grunn. Disse medlemmer er av den oppfatning av at å bevilge offentlige midler til et markeringsår vil kunne gå på bekostning av allerede eksisterende tilbud, og kan dermed også overskygge det faktum at den norske kulturarven står i fare gradvis å bli nedprioritert.

For disse medlemmer kan det synes som om Regjeringen legger opp til at markeringsåret faktisk er en form for alibi for å tilfredsstille krav fra kultursosiologer. Det kan nesten synes som om Regjeringen underslår det faktum at det er et bredt og spennende kulturelt mangfold i Norge i dag. Disse medlemmer er kjent med en lang rekke tiltak og arrangementer som alle viser mangfold i kulturlivet.

Disse medlemmer er opptatt av at man i alle fall parallelt med at man øker satsningen eller fokuset på kulturelt mangfold i Norge, også må ta vare på den norske kulturarven, og viser derfor til Dokument nr. 8:97 (2005-2006) om en norsk kulturkanon.

Disse medlemmer er av den oppfatning at en for stor fokus på det kulturelle mangfoldet kan føre til at en viktig del av vår kulturarv blir borte. Hvis man fokuserer vekk fra den norske kulturarven, og dermed også flytter resurser over til innkvotering av mangfoldet, blir dette et stort og uerstattelig tap både for majoriteten og minoritetene i Norge.

2.1 Det globale mangfold

Komiteen vil understreke at de internasjonale rapportene som er nevnt innledningsvis, bygger på erkjennelsen av den kulturelle dimensjonens betydning i en globalisert verden. De kulturelle påvirkningsmønstre er mangfoldige, og kultur antar ulike former, preget av både lokale, nasjonale og globale uttrykk. Kultur møter skaper arenaer hvor slike uttrykk gjensidig utfordrer og beriker hverandre. Kultursosiologer snakker gjerne om at det finner sted en "glokalisering" av kulturlivet, både nasjonalt og internasjonalt. Det betyr at det finnes plass for både de lokale, stedegne uttrykk og de felles globale utviklingstrendene i kulturlivet, og at møtene mellom disse også skaper nye former. Dette vil, slik komiteen ser det, innebære en demokratisering av kulturfeltet, gjennom at ulike grupper av mennesker nå får økt tilgang til et stadig mer transparent globalt kulturnettverk.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at cross-over og cross-

fertilization er uttrykk som også brukes for å beskrive den internasjonale utviklingen på kulturfeltet.

I FN-rapporten "Human Development Report" fra 2004 har man formulert det slik:

"Land behøver ikke velge mellom nasjonal enhet og kulturelt mangfold. Undersøkelser viser at de to hensynene kan sameksistere, og faktisk ofte gjør det."

Flertallet sier seg enig i at et slikt perspektiv kan være en innfallsvinkel for det arbeidet som nå skal igangsettes i forbindelse med markeringsåret for kulturelt mangfold i 2008.

2.2 Begrunnelser for Mangfoldsåret

Komiteen vil understreke at hensikten med et markeringsår for kulturelt mangfold kan beskrives langs to hovedlinjer:

1. Ved å slippe til andre stemmer, andre livserfaringer og andre historier vil vårt kultur- og kunstliv berikes, både når det gjelder innhold og kvalitet.
2. Ved å gi rom for de mange menneskers kultur skapes arenaer for kommunikasjon og samhandling - som igjen kan gi større gjensidig kunnskap og dypere forståelse mellom mennesker med ulikt kulturelt ståsted, også i et langsiktig perspektiv.

Komiteen viser til at dette er i stor grad de samme begrunnelsene som er formulert i internasjonale rapporter: Å definere kulturen som bærer av ulike verdier og identiteter som kan bidra til utveksling, fornyelse, kommunikasjon og kulturell utfoldelse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser videre til at Regjeringen i Soria Moria-erklæringen har understreket betydningen av flerkulturelle satsinger i kulturlivet. Dette skal oppnås ved:

"å synliggjøre det flerkulturelle perspektivet på alle felter i kulturlivet og bidra til å skape bedre møteplasser mellom majoritets- og minoritetskulturer".

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er tilfreds med at stortingsmeldingen understreker at et markeringsår for kulturelt mangfold må innebære at det skal utarbeides strategier for helhetlige og konkrete tiltak som kan bidra til en ønsket utvikling. Utgangspunktet må være at også vårt land, nå og i framtiden, vil være pluralistisk - i den forstand at mennesker med ulik kulturbakgrunn og ulikt opphav vil leve sine liv her.

Dette flertallet vil peke på viktigheten av at vi på generelt grunnlag skal ha et godt klima for mangfold i vårt land. Stort rom for minoritetskulturenes deltakelse er en naturlig del av dette. Mangfold er en forutsetning for et rikt samfunnsnivå med evne til utvikling og fornyelse. Dette flertallet vil derfor tilstrebe mangfold i alle sammenhenger, ikke minst i kulturpolitikken der mangfold i tillegg til etnisk pluralitet, blant

annet også handler om arbeid på tvers av genre, sosiale miljøer og kultur i møte med vitenskap, teknologi eller næringsliv.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener kulturpolitikken må bygge på en erkjennelse av at kultur har en egenverdi for den enkelte. Kulturell tilhørighet er en meget personlig sak. Det er når vi makter å sette våre egne evner, på egne kulturelle forutsetninger, ut i livet i møte med andre mennesker, at vi yter vårt beste til fellesskapet. Disse medlemmer vil legge avgjørende vekt på at kulturpolitikken har dette som utgangspunkt og vil advare mot at utarbeidelse av strategier for kulturelt mangfold lett kan få en instrumentell karakter. Et kulturelt mangfoldsår må derfor vokse nedenfra og bygge på de initiativer som springer ut fra det enkelte lokale miljø. Tilnærmingen vil derfor måtte bli svært forskjellig avhengig av geografi, genre og kulturell tilhørighet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil ytterligere understreke betydningen av de flerkulturelle institusjonene, og at disse gis en fremtredende plass og rolle i forbindelse med et markeringsår. Disse medlemmer vil påpeke at de flerkulturelle kulturinstitusjonene har en selvstendig og etablert posisjon og betydning innenfor norsk kulturliv, og at disse må behandles slik tilsvarende etnisk norske institusjoner behandles. Disse medlemmer ser på markeringsåret som en naturlig mulighet for at de flerkulturelle institusjonene gis "normaliserte" rammevilkår, blant annet i forhold til organisering, tilskudd o.a.

Disse medlemmer vil påpeke at en tett dialog med berørte parter - det vil blant annet si institusjoner og organisasjoner for både majoritets- og minoritetskulturer - er av avgjørende betydning for at arbeidet som legges ned i forbindelse med markeringsåret, skal få noen varig effekt ut over å bare bli en enkeltstående markering.

Disse medlemmer vil i denne sammenheng ytterligere understreke betydningen av at såkornmidler og incitamentet o.a. ikke nødvendigvis bare gis som prosjektmidler og er av tidsavgrenset art, men faktisk markerer en forsterket og vedvarende satsing på kulturelt mangfold, blant annet ved at de flerkulturelle institusjonene gis normaliserte rammevilkår slik beskrevet ovenfor.

Disse medlemmer er også opptatt av at det flerkulturelle kulturlivet skal sitte igjen med håndfaste resultater etter at Mangfoldsåret er over, blant annet gjennom en normalisering av rammevilkårene som store deler av det flerkulturelle kulturlivet opererer under.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, ser det som viktig å styrke de flerkulturelle institusjonene og gi gode rammebetingelser for det arbeidet disse driver. Samtidig er

det nødvendig å ha forståelse for at nyskapende kunstnerisk virksomhet og kulturaktiviteter i vår tid like ofte foregår utenfor institusjonene, i de frie kunstneriske miljøene. Dette er også tilfellet med de flerkulturelle miljøene. Derfor er flertallet tilfreds med at Regjeringen i Mangfoldsåret skal ha fokus både på minoritets- og majoritetsinstitusjoner og på de mange frie kulturmiljøene som har en flerkulturell profil. Flertallet mener at kunstnere og aktører som bidrar til kulturelt mangfold - innenfor så vel som utenfor institusjonene - må involveres i synliggjøring og utvikling av Mangfoldsåret, og med dette bidra til et levende, mangfoldig kulturliv på lengre sikt.

2.3 Flerkulturelle erfaringer

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at stortingsmeldingen oppsummerer noen av de flerkulturelle satsingene vi har hatt - og har - i Norge. Norsk Kulturråd med sitt Mosaikk-program, Rikskonsertenes konsertserie med "verdensmusikk", NRKs Migrapolis og Riksteatrets flerkulturelle satsinger hører til disse. Flertallet vil framholde at flere virksomheter med flerkulturell profil; Stiftelsen Horisont/MELA, Du store verden, Nordic Black Theatre, African Culture Center og Cosmopolite har vokst fram som viktige aktører. Det samme har de to festivalene Førde Internasjonale Folkemusikkfestival og urfolksfestivalen Riddu Riddu i Kåfjord i Troms. Flertallet mener at både disse og andre flerkulturelle aktører vil være viktige samarbeidspartnere i arbeidet med Mangfoldsåret. Mye av den flerkulturelle satsingen har imidlertid så langt vært prosjektbasert og av tidsavgrenset art. Flertallet vil understreke at det blir viktig å finne en helhetlig tilnærming og konkrete grep for satsingene i Mangfoldsåret, slik at de flerkulturelle erfaringene man høster kan gjenfinnes på mer permanent basis i den generelle kulturpolitikken.

Flertallet er også enig i at erfaringene fra det svenske Mångfaldsåret i 2006 vil kunne gi et viktig grunnlag når de ulike veivalgene skal tas for det norske markeringsåret for kulturelt mangfold.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil også peke på viktigheten av en kritisk tilnærming til de erfaringene vi har så langt. Et viktig perspektiv i denne sammenhengen er knyttet til forholdet mellom initiativer som springer ut fra offentlige tiltak iverksatt fra majoriteten, i forhold til de initiativer som bæres frem fra minoritetskulturene selv. Disse medlemmer mener utfordringene med det planarbeidet som tenkes iverksatt, blant annet blir å fange opp de enkelte, og svært forskjellige, behov som avdekkes.

2.4 Utfordringer og muligheter

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg de viktige kulturpolitiske utfordringene som blir skissert i meldingen. I den sammenheng nevnes hvordan et majoritetssam-

funn kan legge til rette for at grupper og enkeltindivider fra minoriteter kan delta i og videreutvikle egne kulturaktiviteter, hvilke virkemidler som er hensiktsmessige i ulike sammenhenger og hvordan majoritetssamfunnets etablerte ordninger og institusjoner kan implementere flerkulturelle uttrykk.

Flertallet er også tilfreds med at det legges opp til bred forankring i arbeidet med markeringsåret for kulturelt mangfold. Aktivitetene skal foregå over hele landet og involvere både bygder, tettsteder og byer. Meldingen nevner både skoler, institusjoner og tiltak for barn og unge, involvering av ulike frivillige organisasjoner og kulturelle miljøer generelt, og - ikke minst - både de etablerte og de flerkulturelle kulturinstitusjonene.

Flertallet merker seg at både en stortingsmelding om språk og den bebudede meldingen om kunstneres kår, vil omhandle henholdsvis språkets betydning for inkludering og sette fokus på minoritetskunstneres kår. I den forbindelse vil flertallet understreke at viktige tiltak på språkområdet vil være å sørge for møteplasser for de minste barna og for kvinner, særlig i områder med en stor flerkulturell befolkning.

Flertallet vil også peke på de vellykkede satsingene Det Flerspråklige Biblioteket ved Deichmanske bibliotek og Det Kurdiske Bibliotek i Sverige som viktige eksempler på hvordan man kan arbeide med språkopplæring for minoritetsspråklige.

Flertallet viser til at enkelte tilbud i Den kulturelle skolesekken bør baseres på minoritetsuttrykk, og det bør tas initiativ til pilotprosjekter i utvalgte kulturskoler med opplæring i flerkulturelle kulturuttrykk. Flertallet er særlig opptatt av at man må synliggjøre kvinnelige kunstnere og kvinners kultur og skaperkraft. Kvinners håndverk- og kulturtradisjoner kan f.eks. fokuseres gjennom utstillinger og workshops. Erfaringene fra et utstillingsprosjekt ved Perspektivet museum i Tromsø i 2005/2006 med tittelen "Min drakt - min historie" med folkedrakter fra mange nasjoner, var et flott eksempel på synliggjøring av kvinnekunnskap ervervet gjennom generasjoner, noe som kan danne utgangspunkt for liknende prosjekter.

Det kan også etter flertallets mening være fruktbart å stimulere kunstnere innen ulike kulturuttrykk til å søke ny kunnskap gjennom ikke-vestlige kulturers estetiske og formmessige univers.

Flertallet mener også at det bør kunne gis undervisning på ulike nivåer ved utvalgte kunstutdanningsinstitusjoner, med vekt på kunst- og kulturuttrykk som baserer seg på ikke-vestlige tradisjoner.

Flertallet understreker at nordområdene er Regjeringens satsingsområde. Den flerkulturelle dimensjonen i nord er tydelig, og forankret i den nordlige historien med "tre stammers møte" - i tillegg til nye kulturer som er kommet med senere års innvandrergupper. Det vil i den forbindelse være viktig å bidra til videreutvikling av det gode kultursamarbeidet mellom Norge og Russland, og for øvrig løfte fram ulike kulturelle uttrykksformer fra hele det sirkumpolare området.

2.5 Organisering

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, merker seg at meldingen legger opp til at det skal etableres en prosjektgruppe som skal samordne planleggingsarbeidet for kulturmangfoldsåret.

Flertallet er enig i at dette kan være en egnet organiseringsmåte. Det er viktig at prosjektgruppen skal samarbeide med og involvere institusjoner og organisasjoner for både majoritets- og minoritetskulturer. Sametinget, regional og lokal forvaltning skal også involveres i forberedelsene.

2.6 Økonomi

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har notert seg at meldingen tilrår at det bevilges "såkornmidler" spesielt rettet inn mot satsingene for Mangfoldsåret. Det bør diskuteres hvor mye som skal bevilges og hvor disse skal settes inn. Implementeringen av flerkulturelle aktiviteter må for øvrig tas innen egne budsjetttrammer. Flertallet mener imidlertid at man må vurdere om det skal gis spesielle økonomiske insitamenter for å få fram de beste og kunstnerisk mest nyskapende satsingene.

Flertallet ber Regjeringen vurdere å gi noen utvalgte flerkulturelle institusjoner et økonomisk løft. De fleste flerkulturelle institusjoner ligger naturlig nok i Oslo, men man bør også søke å gi støtte til en eller flere institusjoner knyttet til et større flerkulturelt miljø annet sted.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener iverksettelse

sen av et kulturelt mangfoldsår skaper berettigede forventninger om økonomisk styrking innenfor en bredde av kulturlivets aktører. Disse medlemmer mener økonomiske insitamenter blir avgjørende for at Mangfoldsåret skal bli vellykket. I hvilket omfang eller hvilken form dette skal møtes, må bli opp til den planlagte prosjektgruppen å foreslå. En tilnærming gjennom "såkornmidler" kan her være et godt grep.

2.7 Hovedvisjon

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er av den oppfatning at den største utfordringen for arbeidet med Mangfoldsåret er at dette blir et år for å søke ny erkjennelse gjennom andre og annerledes kunst- og kulturytringer. Flertallet understreker at visjonen for Mangfoldsåret 2008 må være at det kan bidra til reell fordypning og forandring, og gi økt kvalitet i kulturlivet og gjensidig respekt mellom mennesker. Et hovedmål for Mangfoldsåret må etter flertallets mening være at den innsikt som de mange kunstneriske og kulturelle satsingene kan gi, skal føre til varige positive endringer i form av større åpenhet, raushet og toleranse - både i kulturlivet og i samfunnet generelt.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til meldingen og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt:

vedtak:

St.meld. nr. 17 (2005-2006) - 2008 som markeringsår for kulturelt mangfold - vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 19. oktober 2006

May-Helen Molvær Grimstad
leder

Tove Karoline Knutsen
ordfører

